

Dispensation fra ansøgningsfrister inden for bl.a. uddannelsesstøtte

FOB nr. 87.232

Fundet det uheldigt og vildledende, at der inden for området for rentetilskud til statsgaranterede studielån var uoverensstemmelse mellem det retlige grundlag (Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 435 af 25. september 1985, § 4, stk. 2) og Styrelsen for Statens Uddannelsesstøttes praksis vedrørende dispensation ved overskridelse af ansøgningsfristen.

Henstillet, at der i forbindelse med det kommende ansøgnings- og informationsmateriale på området blev oplyst om styrelsens dispensationspraksis.

(J. nr. 1987-1410-713).

På baggrund af min behandling af 2 klager vedrørende dispensation fra ansøgningsfristen i Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 435 af 25. september 1985 om rentetilskud til statsgaranterede studielån anmodede jeg under henvisning til ombudsmandslovens § 6, stk. 5, Undervisningsministeriet og Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte om udtalelser om følgende:

1. I Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 435 af 25. september 1985 om rentetilskud til statsgaranterede studielån er det i § 4, stk. 1, bestemt, at ansøgninger om rentetilskud skal være Statens Uddannelsesstøtte i hænde senest den 5. januar i det år, hvori tilskudsåret påbegyndes. I § 4, stk. 2 er bestemt:

»Ansøgninger, der modtages for sent, vil ikke blive taget i betragtning ved tildeling af rentetilskud«.

(Loven om gældssanering af statsgaranterede studielån og bekendtgørelsen indeholder ikke bestemmelser om mulighed for at bortse fra overskridelse af fristen).

2. Fra min behandling af en klage i Uddannelsesstøttens sag ... er jeg bekendt med, at Ankenævnet for Gældssanering i visse tilfælde, hvor klagers begrundelse for at komme for sent med ansøgningen har en helt ekstraordinær karakter, har truffet afgørelse om, at der skal ses bort fra overskridelse af ansøgningsfristen. Der kan f.eks. være tale om hospitalsindlæggelse. Derimod vil en lægeerklæring normalt ikke i sig selv kunne bevirke, at der ses bort fra en overskridelse af ansøgningsfristen. Jeg går ud fra, at ankenævnets afgørelser i disse tilfælde er retningsgivende for den praksis, som Uddannelsesstøtten følger.

3. I Uddannelsesstøttens sag ... har ankenævnet oplyst, at nævnet i en række sager, hvor ansøgere hævder at have indsendt en ansøgning rettidigt, men hvor Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte ikke kan se at have modtaget den rettidigt, underhånden har bedt styrelsen om endnu en gang at overveje, om styrelsen kunne betragte ansøgningerne som indkommet i rette tid. Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte har imidlertid fastholdt ikke at ville se bort fra overskridelse af ansøgningsfristen. Styrelsen har herved henvist til konsekvenserne af en imødekommende holdning. Jeg forstår, at det er styrelsens opfattelse, at der i intet af disse tilfælde kan ses bort fra overskridelse af ansøgningsfristen. Ankenævnet har tiltrådt styrelsens afgørelser.

4. De her beskrevne forhold rejser efter min opfattelse følgende spørgsmål, som jeg beder Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte og Undervisningsministeriet om at udtale sig om, idet jeg henviser til ombudsmandslovens § 6, stk. 5:

a) Bestemmelsen i § 4, stk. 1, i den ovennævnte bekendtgørelse efterlader ikke nogen tvivl om, at ansøgninger skal være kommet frem til styrelsen inden den 5. januar. Risikoen for forsinkelse ved postbesørgelsen påhviler herefter principielt ansøgeren.

Som omtalt i Niels Eilschou Holms artikel i Juristen fra den 5. september 1986 om forvaltningsloven som minimumslov (s. 254) er det imidlertid sjældent, at spørgsmål om forsinkelser i postbesørgelsen giver anledning til problemer. Dette skyldes myndighedernes almindelige adgang til også uden en udtrykkeligt hjemlet oprejsningsmulighed at se bort fra overskridelse af en ansøgnings-/klagefrist. Når forsinkelsen i postgangen ikke skyldes ansøgers/klagers forhold, vil myndigheden i almindelighed realitetsbehandle sagen uden at foretage nærmere overvejelser om, hvorvidt ansøgnings-/klagefristen er overskredet. Ombudsmanden har i den sag, der er omtalt i beretningen for 1980, s. 730, udtalt, at myndighederne bør

vise imødekommenhed i sådanne tilfælde, hvor en for sen fremkomst af en klage/ansøgning skyldes forsinkelse i postbesørgelsen, uden at det kan tilregnes den pågældende afsender.

Jeg kan for så vidt have forståelse for, at Statens Uddannelsesstøtte mener, at der af administrative grunde er behov for en praksis, hvorefter for sent modtagne ansøgninger afvises uden nogen nærmere undersøgelse af den enkelte sag. Bekendtgørelsens § 4 og oplysningsmateriale om rentilskudsordningen understreger da også i forhold til ansøgeren betydningen af, at ansøgninger modtages i Uddannelsesstøtten inden den 5. januar.

Jeg må imidlertid finde, at det er betænkeligt, hvis forholdet er det, at for sent modtagne ansøgninger afvises i alle tilfælde, uden at der tages stilling til, hvad årsagen til den for sene fremkomst er. Jeg sigter her f.eks. til tilfælde, hvor ansøgeren kan sandsynliggøre, at ansøgningen er rettidigt afsendt, og hvor der - f.eks. ved erklæring fra postvæsenet - kan gives en mulig forklaring om forsinkelse i postbesørgelsen.

b) Jeg går ud fra, at begrundelsen for den ovenfor gengivne bestemmelse i bekendtgørelsens § 4, stk. 2, er et ønske om over for ansøgeren at understrege betydningen af at overholde ansøgningsfristen.

For en ansøger, der er omfattet af den ovenfor under 2 beskrevne praksis, er bestemmelsen imidlertid vildledende ved at give det indtryk, at en oprejsning under alle forhold er udelukket. Endvidere er bestemmelsen udtryk for den praksis, som jeg som nævnt ovenfor under a) må finde betænkelig.

Jeg beder Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte om at udtale sig om de her rejste spørgsmål.

...

Jeg beder om, at styrelsens udtalelse sendes mig gennem Undervisningsministeriet, som jeg ligeledes beder om at udtale sig.

...

I det omfang der foreligger tilsvarende spørgsmål, for så vidt angår administration af ansøgninger om uddannelsesstøtte, jf. bestemmelsen i § 21 i bekendtgørelse nr. 159 af 31. marts 1987 om uddannelsesstøtte og cirku-

lære af 20. marts 1987 om uddannelsesinstitutionernes opgaver ved tilde-
ling af statens uddannelsesstøtte, pkt. 6.2.2., beder jeg om, at Uddannel-
sesstøtten og Undervisningsministeriet også kommer ind herpå.

...«

I tilslutning hertil havde jeg en drøftelse med repræsentanter for Under-
visningsministeriet og Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte. Det blev
herunder om styrelsens praksis vedrørende for sent fremkomne ansøg-
ninger oplyst, at styrelsen ikke afviste ansøgninger, der er kommet for
sent frem, såfremt det sandsynliggøres, at forsinkelsen ikke skyldes an-
søgerens forhold, men f.eks. fejl i postbesørgelsen.

Jeg meddelte under drøftelsen, at styrelsens praksis efter det oplyste her-
efter ikke gav mig anledning til kritik. Derimod fandt jeg det uheldigt og
vildledende, at der således var uoverensstemmelse mellem det retlige
grundlag (bestemmelsen i bekendtgørelsens § 4, stk. 2) og styrelsens
praksis.

Hertil blev det fra Undervisningsministeriets side oplyst, at bestemmelsen i
§ 4, stk. 2, ikke ville indgå i ministeriets nye bekendtgørelse om rentetil-
skud, der forventedes at træde i kraft den 1. december 1987. Ministeriet
fandt det imidlertid - af administrative grunde - ikke hensigtsmæssigt i be-
kendtgørelsen at indføre en dispensationsbestemmelse. Derimod gav Sty-
relsen for Statens Uddannelsesstøtte tilsagn om at overveje i det kom-
mende ansøgningsmateriale både på rentetilskudsområdet og uddannel-
sesstøtteområdet at oplyse om styrelsens dispensationspraksis.

I forlængelse heraf meddelte Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte mig
i en skrivelse, at styrelsen i det kommende ansøgningsmateriale m.v. på
rentetilskudsområdet og på uddannelsesstøtteområdet ville oplyse om
styrelsens administration af ansøgningsfristerne, herunder styrelsens
dispensationspraksis.

Jeg meddelte Styrelsens for Statens Uddannelsesstøtte og Under-
visningsministeriet, at jeg havde taget det oplyste til efterretning, idet jeg
samtidig meddelte, at jeg havde bemærket, at en bestemmelse svarende
til § 4, stk. 2, i Undervisningsministeriets bekendtgørelse om rentetilskud
til statsgaranterede lån var udeladt i ministeriets bekendtgørelse nr. 710 af
13. november 1987 om tilskud til afvikling af statsgaranterede studielån.

Jeg udbad mig underretning, når vejledningsmaterialet m.v. måtte foreligge.

Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte sendte herefter 2 sæt af styrelsens ansøgnings- og informationsmateriale for 1988/89 på uddannelsesstøtteområdet.

I »Håndbog for Statens Uddannelsesstøtte 1988/89« er under pkt. 2.2. om ansøgningsfrister anført, dels hvilke ansøgninger der anses for rettidigt indgivet, dels at der i visse tilfælde kan ses bort fra overskridelse af ansøgningsfristen.

I Styrelsen for Statens Uddannelsesstøttes cirkulære af 30. marts 1988 om uddannelsesinstitutionernes opgaver ved tildeling af statens uddannelsesstøtte er der i pkt. 6.2.2. givet bestemmelser om, hvorledes uddannelsesinstitutionerne skal forholde sig ved modtagelsen af for sent indgivne ansøgninger.

Jeg meddelte Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte, at jeg havde taget det oplyste til efterretning.

Jeg udbad mig samtidig underretning, når ansøgningsmaterialet m.v. på rentetilskudsområdet måtte foreligge.

Supplerende oplysninger om sagen

Med skrivelse af 15. november 1988 sendte Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte mig et eksemplar af ansøgningsmaterialet for rentetilskudsområdet for tilskudsåret 1989/90.

I vejledningen under afsnittet »ansøgning og ansøgningsfrist« er det anført dels, hvilke ansøgninger der anses for rettidigt indgivet, dels at der i visse tilfælde kan ses bort fra overskridelse af ansøgningsfristen.

Jeg meddelte Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte, at jeg havde taget det oplyste til efterretning.